

Zien te overleven in de kelders

Maand van verschrikkingen

De euforie van de bevrijding ebt snel weg als de Boxmerenaren begin oktober aan den lijve ervaren hoe het is om in een frontgebied te wonen. Overdag vliegen de granaten je om de oren, 's nachts, weggevlucht in de kelder van je huis, hoop je vurig dat rovende Duitsers je huis overslaan. Oktober is een maand van verschrikkingen.

Begin oktober 1944 wordt Boxmeer niemandsland. De Britten geven het zelf toe, in hun *war diary* over die maand. Dat ze overdag patrouilleren in het dorp, maar dat ze zich 's avonds terugtrekken tot achter de spoorlijn Nijmegen-Venlo. *'By night these patrols were withdrawn behind the railway line about 1.000 yards back from the river and the villages became 'No man's land' in wich both sides patrolled.'*

Als het donker wordt, zijn de Duitsers de baas. Zij steken met hun bootjes de Maas over en roven Boxmeer leeg. Schoolmeester van Daal: *'Met de avondschemering viel een beklemmende stilte over de woningen in Niemandsland...'*

De zusters van het Sint Josephklooster in Boxmeer slapen in strozakken op de kelder en bidden dat de ellende toch maar snel over zal zijn. Ook de 'rooi nonnen' in Sambeek, die treuren over de twee zusters die vorige week omkwamen bij een granaatinslag, bivakkeren in de kelder. De Redemptoristinnen zijn bijna continu in gebed. De zusters zijn nog lichtelijk in shock door de granaatinslag in de kelder, het drama van 29 september waarbij twee nonnen omkwamen. Op 5 oktober staat onaangekon-

digd een man aan de poort. Het blijkt Jacques Swalen te zijn, de broer van de omgekomen zuster Thecla, de kokkin. Hij komt eens informeren hoe het met zijn zuster is. Het valt de nonnen zwaar hem de boodschap over te brengen. Moeder Overste neemt die ondankbare taak op zich.

Het klooster, na de kerk het hoogste gebouw van het dorp, krijgt het flink te verduren bij de beschietingen. Er belandt een granaat in de bakkerij, de kleermakerij wordt verwoest en alle ruiten gaan aan diggelen. Het dak lekt op verschillende plaatsen en aangezien oktober een natte maand is, raakt het klooster snel in een miserabele toestand. Op 10 oktober, een dag waarop de regen met bakken neervalt, noteren de zusters in hun kroniek dat er zoveel water op de keukenvloer staat dat ze er alleen met klompen aan de voeten door kunnen.

De inwoners van Sambeek trekken zich het lot van de nonnen aan. De Redemptoristinnen worden overladen met melk en brood en manden vol peren. Er is sprake van dat ze geëvacueerd gaan worden naar het klooster in Velp, bij Grave. Het gerucht gaat ook dat de Engelsen het klooster willen gaan gebruiken voor onderdak van de troepen. Ze zijn er niet gerust op. Alle hoop is gericht op onze Lieve Vrouwe van Fatima, die wordt hevig aangeroepen in de gebeden.

Zien de Engelse bevrijders dan over het hoofd dat in het niemandsland nog honderden mensen wonen? Of is het 'eigen schuld, dikke bult', vinden ze dat de inwoners maar hadden moeten vertrekken?

Het is onmacht. Bij daglicht zijn de Britten heer en meester, maar het nachtelijk duister zou het decor zijn van een kat-en-muisspel dat slachtoffers zou eisen. Om 's nachts te heersen zou veel meer versterking nodig zijn en die is er niet. *'This is not a front, it is only a flank,'* verzucht majoor Tom Geddes van de in Beugen gelegerde Schotse 5th Argyll & Sutherland Highlanders.

De troepen zijn nodig aan het echte front, zoals in Overloon. Dat dorp is nog stevig in

▲ Doorkijkje vanuit de Petruskerk nadat de toren is weggeblazen.

Foto: Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie